

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของแรงงานต่างชาติ :
ศึกษาเปรียบเทียบคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งกับคนงานสวนยางพารา ในจังหวัดระนอง

นางสาวประไพ พุกงาม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-381-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

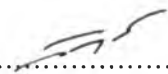
**HEALTH CARE BEHAVIOUR OF FOREIGN LABOUR : A COMPARATIVE STUDY
OF SHRIMP CULTURE AND RUBBER PLANTATION LABOUR IN RANONG PROVINCE**

Miss Prapai Pukngarm

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 1999
ISBN 974-334-381-4**

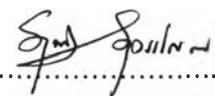
หัวข้อวิทยานิพนธ์   พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของแรงงานต่างชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบ
 คณงานบ่อเลี้ยงกุ้งกับคณงานสวนยางพารา ในจังหวัดระนอง
 โดย   นางสาวประไพ พุกงาม
 ภาควิชา   สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

 .....

รักษาราชการแทนคณบดีคณะรัฐศาสตร์
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 .....

ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์สุนันทา สุวรรณโดม)

 .....

อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์)

 .....

กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สวาสต์ญาตี)

 .....

กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพร ชีระสวัสดิ์)

ประไพ พุกงาม : พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของแรงงานต่างชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบ
คนงานบ่อเลี้ยงกุ้งกับคนงานสวนยางพารา ในจังหวัดระนอง (Health care behaviour
of foreign labour : a comparative study of shrimp culture and rubber plantation
labour in Ranong Province) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ภัทสร ลิมานนท์ : 170 หน้า.
ISBN 974-334-381-4

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม
ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรค และรักษาโรค ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็น
โรคเอดส์ ของแรงงานต่างชาติที่ทำงานในบ่อเลี้ยงกุ้งและสวนยางพารา ในเขตพื้นที่จังหวัดระนอง
รวมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแรงงานต่างชาติทั้งสองกลุ่ม โดยเลือกตัวอย่าง
แบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 632 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่
ในประเทศไทย รวมทั้งลักษณะที่พักอาศัยที่ถูกสุขลักษณะ และสุขนิสัยทางการบริโภคและ
โภชนาการของแรงงานต่างชาติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรค และ
การเลือกใช้วิธีการรักษาโรค และพบว่า ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยของคนงาน
สวนยางพารา มีผลต่อความรู้เรื่องโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
และพบว่า การศึกษา และระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ของคนงานสวนยางพารา
เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์

ส่วนผลจากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคระหว่างแรงงานต่างชาติ
พบว่า คนงานสวนยางพาราจะมีพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรคดีกว่าคนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และ
เมื่อเจ็บป่วยจะมีการเลือกใช้บริการจากสถานพยาบาลของรัฐ มากกว่าคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งอีกด้วย
สำหรับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์นั้น คนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง
มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ดีกว่าคนงานสวนยางพารา และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็น โรคเอดส์
ต่ำกว่าคนงานสวนยางพาราด้วย

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา ประชากรศาสตร์

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

PRAPAI PUKNGARM : HEALTH CARE BEHAVIOUR OF FOREIGN LABOUR :
A COMPARATIVE STUDY OF SHRIMP CULTURE AND RUBBER PLANTATION LABOUR
IN RANONG PROVINCE . THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. BHASSORN LIMANONDA,
Ph.D. 170 pp. ISBN 974-334-381-4.

The main objective of this study was to investigate and compare the effects of demographic, socio-economic characteristics of foreign labour on their health care behaviour : prevention and choices of method of illness treatment , knowledge and risk behaviour of HIV/AIDS. The total sample of 632 male labours who were working in the shrimp-culture farm and rubber plantation in Ranong province were purposively selected. Data collection was made through the use of a questionnaire.

The analysis revealed that the following characteristics of foreign labour; age, marital status, education, income, living duration in Thailand, hygienic living place, proper food consumption and nutrition did not relate with their preventive behaviour and choices of method of illness treatment. It was found that living duration in Thailand significantly affected differentials in knowledge of HIV/AIDS of rubber plantation labour as hypothesized. It was also found that education and living duration in Thailand significantly affected the risk behaviour of HIV/AIDS of rubber plantation labour.

The results of the comparative analysis of preventive behaviour between the two groups of foreign labours, it was found that the rubber plantation labour had better preventive behaviour than that of the shrimp culture labour. With regard to choices of method of illness treatment, it was found that the larger proportion of the rubber plantation labour compared to that of the shrimp culture labour chose to receive services from government health care centres. With regard to knowledge and risk behaviour of HIV/AIDS, the shrimp culture labour had better knowledge and had lower risk of HIV/AIDS than found among the rubber plantation labour.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากคณาจารย์หลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ภัตสร ลิมานนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและให้กำลังใจ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุนันทา สุวรรณดม ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ และรองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ คุณศิริวรรณ ศิริบุญ และคุณมยุรี นกยูงทอง นักวิจัยประจำวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

ขอขอบคุณ คุณเอก มงคล และสมาชิกชมรมนกเอี้ยง จังหวัดระนอง และเพื่อน ๆ ที่ตะกั่วป่า ได้อำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์ ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพันธ์ศักดิ์ ดับโศก สถิติจังหวัดภูเก็ต ที่ให้โอกาสและให้การสนับสนุนด้วยดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณชินพงษ์ อุดมทรัพย์ ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์ต้นฉบับ ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ ชาวสถิติจังหวัดภูเก็ตทุกท่าน อาจารย์วรพจน์ แซ่หลี่ และเพื่อนร่วมสถาบันที่ให้กำลังใจ จนผ่านอุปสรรคมาได้

และในท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณอา ทุกคน และขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ช่วยดูแล และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดเชิงทฤษฎี	7
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	12
วรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง	12
กรอบแนวคิดในการศึกษา	20
สมมติฐานในการศึกษา	21
2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะของข้อมูล	25
ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการศึกษา	25
การเลือกตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
ตัวแปรในการศึกษา	27
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	28
นิยามตัวแปร	28
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	35
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง	35

บทที่	หน้า
3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการอยู่อาศัยและโภชนาการ กับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดโรค และการรักษาโรคของแรงงานต่างชาติ	55
การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการอยู่อาศัยและโภชนาการ กับพฤติกรรม การป้องกันการเกิดโรค ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งและคนงานสวนยางพารา	55
การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจสังคมและปัจจัยด้านการอยู่อาศัย และโภชนาการ กับการเลือกใช้ วิธีการรักษาโรคของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคนงานสวนยางพารา	71
4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้ เรื่องโรคเอดส์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ของแรงงานต่างชาติ ...	87
การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งและคนงาน สวนยางพารา	87
การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ ของคนงาน บ่อเลี้ยงกุ้งและคนงานสวนยางพารา	101
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการศึกษา	113
ข้อเสนอแนะ	130
รายการอ้างอิง	133
ภาคผนวก	139
ประวัติผู้เขียน	162

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 อัตราร้อยละของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม	37
2 อัตราร้อยละของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามลักษณะการย้ายถิ่นและการทำงาน	41
3 อัตราร้อยละของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามประเภทการเจ็บป่วยและการรักษา	46
4 อัตราร้อยละของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามระดับความถูกสุขลักษณะของที่พักอาศัย การบริโภคและโภชนาการ และพฤติกรรม การป้องกันการเกิดโรค	49
5 อัตราร้อยละของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามการเคยได้ยินหรือรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ แหล่งที่มาของข้อมูลและความรู้ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์	52
6 อัตราร้อยละของระดับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรค ของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้งและคณงานสวนยางพารา จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย	63
7 อัตราร้อยละของระดับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรค ของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพารา จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย การบริโภคและโภชนาการ ...	70
8 อัตราร้อยละของการเลือกใช้วิธีการรักษาโรคของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพาราจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย	80
9 อัตราร้อยละของการเลือกใช้วิธีการรักษาโรคของคณงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคณงานสวนยางพาราจำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย และการบริโภคและโภชนาการ	86

ตารางที่	ญ หน้า
10 อัตราร้อยละของระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์ ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งและคนงาน สวนยางพารา จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้และระยะ เวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย	98
11 อัตราร้อยละของระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคนงานสวนยางพารา จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ และ ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย	110
12 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรค และผลเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรค ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง กับคนงานสวนยางพารา	116
13 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเลือกใช้วิธีการรักษาโรค และ ผลเปรียบเทียบการเลือกใช้บริการจากสถานพยาบาลของรัฐ ของคนงาน บ่อเลี้ยงกุ้งกับคนงานสวนยางพารา	119
14 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และผลเปรียบเทียบ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้งกับคนงานสวนยางพารา	125
15 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ และผลเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ ของคนงานบ่อเลี้ยงกุ้ง และคนงานสวนยางพารา	128